

รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา*

DESIRABLE FACILITIES MANAGEMENT MODEL OF MONASTERIES IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวฑฒโน, นิกร ศรีราช, พระปลัดระพิน พุทธิสารโ
PhrakruvinaidhornSirichet sirivaddhano, Nigorn srirat, Phrapalad Raphin Buddhisa
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
E-mail: sirichet000@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์สภาพทั่วไป กระบวนการบริหารจัดการ และนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทำการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป/คน การสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 8 รูป/คน ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา สรุปเป็นความเรียง และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 224 รูป มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.993

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไป วัดมีการพัฒนาตามหลักสุขาภิบาล วัดขาดความรู้เรื่องส้วปายะ และสุขาภิบาลอย่างถูกต้อง การก่อสร้างปรับปรุงได้รับทุนจากศรัทธาที่มีต่อวัด ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโรคทำให้ขาดสภาพคล่อง 2) กระบวนการพบว่า มีการวางแผนงาน การดำเนินงานก่อสร้างตามหลักส้วปายะ 4 มีคณะกรรมการตรวจสอบการทำงาน เมื่อพบความผิดพลาดแก้ไขปัญหาทันที ผลการวิจัยเชิงปริมาณ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.10, S.D.=0.71) 3) รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดอยุธยา 1. ด้านความต้องการของร่างกาย จัดเสนาสนะให้เหมาะสม 2. ด้านความต้องการทางจิตใจและสังคม จัดเสนาสนะให้ควรแก่ปฏิบัติธรรม 3. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ หมั่นตรวจสอบกำจัดพาหะนำโรค 4. ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ มีระบบป้องกันภัยต่าง ๆ และแสงสว่างที่เพียงพอ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; เสนาสนะ; วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

Objectives of this research were to study, analyze the general condition, management process and present the desirable facilities management approach of the temples in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. conducted by the mixed research method. The qualitative research was conducted with in-depth interviewing 18 key informants and 8 participants in focus group discussion and analyzed the data with content descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 224 samples who were the administrative monks in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province with questionniar that had reliability value at 0.993

The results of the research showed that: 1 the general condition of the temple was developed according to sanitation principles. The temple lacked knowledge of Sappaya. and proper sanitation. Renovation construction was funded by faith in the temple. Problems with the spread of pathogens resulted in a lack of liquidity. 2) The process found that have a plan, operation of the construction according to the principle of Sappaya 4. There was a work review committee. When an error were found, fix it immediately. The overall quantitative findings were at high level (\bar{X} =4.10, S.D.=0.71). 3) Desirable facility management approach of temples in Ayutthaya Province were found that: 1. The demanding aspects of the body Properly organize facilities 2. In terms of mental and social needs, providing offerings for Dharma practice, 3. Contagious disease prevention regularly check and eliminate disease carriers,4. In terms of preventing accidents, there were various security systems and adequate lighting.

Keywords: Management; Facility; Temples in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province.

บทนำ

ปัจจุบันนี้ วัดซึ่งเป็นสถานที่ปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์และสามเณร มีการปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยมากขึ้นในแต่ละวัด แต่ละวัดนั้นเมื่อจะปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์และสามเณรนั้นก็ควรที่จะไปปรึกษาขอแผนผังในการปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยจากกองช่างและกองสาธารณสุขจากเทศบาลที่อยู่ใกล้วัด ช่วยมาดูแลแผนผังคู่มือในการปลูกสร้างอาคารเสนาสนะที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์และสามเณร เพื่อจะเป็นผลดีต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของพระสงฆ์และสามเณรผู้ที่จะอาศัยอยู่ในเสนาสนะที่ปลูกสร้างนั้นให้ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสุขาภิบาลด้านที่อยู่อาศัย (กองแบบแผน, 2560) การบริหารจัดการเสนาสนะตามมาตรฐานสุขาภิบาลภายในวัดที่ดี เจ้าอาวาสต้องรู้จักการปรับเปลี่ยนประยุกต์การทำงานโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปกครองดูแลพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)(2549) ได้นำเสนอว่า การบริหารหมายถึงการทำงานให้ สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น สำหรับการบริหารในพระไตรปิฎกยังมีกล่าวอยู่อีกในหลายพระสูตร ซึ่งทำให้ทราบถึงการบริหารของพระพุทธเจ้าว่าทรงมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร (พระอัครเดช ญาณเตโช, 2557)

วัดจะเจริญ วัดจะดี จะมีความเจริญมั่นคงจะต้องประกอบด้วย 1. มีสมภารดีคือมีเจ้าอาวาสที่รู้จักบริหารจัดการงานวัด การปกครองเพื่อให้อยู่ในกรอบพระธรรมวินัย 2. มีธรรมดีคือ มีการอบรมกายด้วยศีล อบรมจิตใจ และอบรมปัญญาด้วยสมาธิ 3. มีพระดีคือ มีปูชนียวัตถุได้แก่ พระพุทธรูปที่เป็นที่เคารพสักการะ 4. มีการจัดสถานที่วัดคือมีการจัดระเบียบแผนผังภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สงบ ร่มรื่น เป็นที่สัปปายะ คือ เป็นที่เหมาะสมแก่การศึกษา ปฏิบัติธรรม เป็นศูนย์รวมของบุญ กุศลเป็นอริยทรัพย์ (พระสุนันท์ อินัง, 2562)

การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะภายในวัด ตามแนวทางการสาธารณสุขการ เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบูรณปฏิสังขรณ์ทั้งภายในและภายนอก เช่น โบสถ์ วิหาร พื้นที่โดยรอบบริเวณวัด ฯลฯ นอกจากนี้ การจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนสมบัติของวัด เป็นงานประจำของเจ้าอาวาส เป็นหน้าที่เพื่อสร้างสิ่งจำเป็น รักษาสิ่งที่มีอยู่ และซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดทรุดโทรม เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและพระสงฆ์ภายในวัด การบริหารจัดการเสนาสนะของเจ้าอาวาสในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีประเด็นปัญหาให้พบเห็นอยู่เสมอ การก่อสร้างเสนาสนะและการบูรณะศาสนวัตถุต่าง ๆ ให้คงอยู่ในสภาพที่ดีเหมาะสม จำเป็นต้องมึงบประมาณในการทำงาน จึงเป็นข้อจำกัดและความท้าทายให้เจ้าอาวาสต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างไรให้เหมาะสม (สุรพล สุธพรหม และคณะ, 2555)

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาค้นคว้าเพื่อเป็นกรอบแนวคิดหลัก ประกอบด้วย 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะหรือข้อมูล SWOT เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก แล้วจัดทำ TOWS Matrix เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับข้อจำกัด จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับข้อจำกัด (อารีย์ แผ้วสกุลพันธ์, 2553) 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ ได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เรื่องพุทธวิธีบริหาร พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (2549) ทฤษฎีองค์การการจัดการเชิงพุทธ (สุรพล สุยะพรหม และคณะ, 2555) การบริหารและการจัดการวัดผลและประเมินผลการศึกษา (กมล ภู่งประเสริฐ, 2535) การจัดการยุคใหม่ (มัลลิกา ต้นสอน, 2544) สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นกระบวนการไปถึงเป้าหมายซึ่งต้องอาศัยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก ความสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ยกระดับสังคมที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจอย่างจริงจัง ต่อเนื่องแม้จะมีข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ และมีความเชื่อว่าสิ่งดีงามที่ได้กระทำนั้นจะนำมาซึ่งการร่วมแรงร่วมใจของทุก ๆ คนในสังคมไทย 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการและพฤติกรรมองค์การ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2550) องค์การและการจัดการ (พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, 2542) การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา (วิโรจน์ สารรัตน์, 2542) สรุปได้ว่าการบริหารจัดการ คือ กระบวนการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ซึ่งมีบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักขององค์การ และบุคคลเหล่านี้จะใช้ทรัพยากรอื่น เช่น เงินทุน เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์อื่น ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้องค์การสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล 4) แนวคิดเกี่ยวกับเสนาสนะ ได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับ การคณะสงฆ์และการศาสนา (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ, 2540) คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยหลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์ (กรมการศาสนา, 2540) การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2545) สรุปได้ว่า การสาธารณูปการจะเน้นในส่วนบำรุงรักษาวัด และ ศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี เป็นหน้าที่ของผู้บริหารวัดและคณะสงฆ์โดยตรง ในส่วนของภาครัฐและพุทธบริษัท จะต้องอุปถัมภ์ด้วยไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างหรือบูรณะรักษาเสนาสนะ มีกระบวนการและวิธีการขอคำปรึกษากับ หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ รู้จักวิธี บูรณปฏิสังขรณ์ โดยยึดบูรณปฏิสังขรณ์ การรักษาดูแล ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน 5) พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) สรุปได้ว่า หลักสัปปายะ 7 ได้แก่ 1) อาวาสสัปปายะ เสนาสนะที่พักอันควร 2) โคจรสัปปายะ สถานที่ควรไป 3) ภัสสะสัปปายะ คือ การสนทนาที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม 4) บุคคลสัปปายะ คือ ผู้ที่สมควรสนทนาในขณะปฏิบัติกิจ 5) โภชนสัปปายะ อาหารบริโภคที่เหมาะสมแก่สมณ

กิจ 6) อุตสาหกรรมการปลูกสร้างเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด เช่น กุฏิ ศาลาการเปรียญ วิหาร อุโบสถ ที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัด ซึ่งปัจจุบันแต่ละวัดก็ได้สร้างกุฏิ ที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์สามเณรจำนวนมากแต่ไม่ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐาน ด้านอาคารที่พักอาศัย แต่ละวัดไม่ได้ขอแผนผังและไม่มีการตรวจสอบแผนผังในการปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยจากสำนักงานเทศบาลสุขาภิบาล ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งในการริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาวัดและการบริหารจัดการสาธารณูปการของวัด เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ตน และประโยชน์ของพุทธศาสนิกชน ตลอดทั้งประโยชน์ของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

ผู้วิจัยอยู่ภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เล็งเห็นความสำคัญในการปลูกสร้างเสนาสนะต่างๆภายในวัด เช่น กุฏิ ศาลาการเปรียญ วิหาร อุโบสถ ที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัด ซึ่งปัจจุบันแต่ละวัดก็ได้สร้างกุฏิ ที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์สามเณรจำนวนมากแต่ไม่ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐาน ด้านอาคารที่พักอาศัย แต่ละวัดไม่ได้ขอแผนผังและไม่มีการตรวจสอบแผนผังในการปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยจากสำนักงานเทศบาลสุขาภิบาล ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งในการริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาวัดและการบริหารจัดการสาธารณูปการของวัด เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ตน และประโยชน์ของพุทธศาสนิกชน ตลอดทั้งประโยชน์ของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอ รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร(Population) ได้แก่ พระสังฆาธิการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 510 รูป (สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง(Sample) ได้แก่ พระสังฆาธิการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาร์ยามาเน่ ได้จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง 224 รูป (พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ, 2561)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) พระสังฆาธิการเจ้าคณะปกครองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 รูป 2) นักวิชาการทางด้านจัดการเชิงพุทธ

จำนวน 4 รูปหรือคน 3) ผู้เกี่ยวข้องกับการงานเสนาสนะ จำนวน 4 คน 4) ข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้าน ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ลักษณะคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน ครอบคลุมสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล จากการสนทนา

3.3 แบบสอบถาม (Questionnaire) นำเสนอเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try-Out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่วิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbact' Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเป็น 0.993 (สุวรรณีย์ ศิริโกการภิรมย์, 2556)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตสัมภาษณ์ออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม Line แอปพลิเคชัน จดบันทึกที่บันทึกเสียง บันทึกภาพประกอบการสัมภาษณ์

4.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 ชุด โดยใช้ระบบสารสนเทศเพื่อความปลอดภัยจากภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 โดยใช้ Google Form ในการทำแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis

5.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อได้ค่าสถิติที่ถูกต้อง สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ สถิติที่ใช้ประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1.1. จุดแข็ง (Strength) พบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการเสนาสนะของวัดให้เหมาะสมกับความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกาย การก่อสร้างเสนาสนะของวัดต้องให้ถูกหลักหลักสี่ปายะ 4 เจ้าอาวาส กรรมการวัด ไวยาวัจกรวัด และผู้นำชุมชน ในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมในการเสนาสนะของวัด การสร้างเสนาสนะของวัดนั้นจะต้องคำนึงถึงให้เหมาะสมกับสมณสารูปของพระสงฆ์สามเณร

1.2. จุดอ่อน (Weakness) พบว่าขาดความร่วมมือกับพระภิกษุสงฆ์สามเณรภายในวัดในการบริหารจัดการเสนาสนะของวัด ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสี่ปายะ การสร้างเสนาสนะของวัดแต่ละอย่างนั้นใช้เวลาในการก่อสร้างนานกว่าจะแล้วเสร็จ วัดขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐมาสนับสนุนในการจัดการเสนาสนะของวัด

1.3. โอกาส (Opportunity) พบว่าวัดจะได้ปัจจัยในการก่อสร้างเสนาสนะของวัดนั้นก็ด้วยความศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าอาวาส วัดจะได้ปัจจัยในการก่อสร้างเสนาสนะของวัดนั้นผลก็มาจากความศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อวัดด้วย มีการจัดตั้งให้เป็นกรรมการวัด ไวยาวัจกรวัด เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาเสนาสนะภายในวัด การใช้สื่อมวลชนมีเดียที่ทันสมัยในการประชาสัมพันธ์งานบุญต่าง ๆ ของวัดได้เป็นอย่างดี

1.4. อุปสรรค (Threat) พบว่า ขาดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นสาเหตุประชาชนขาดสภาพคล่อง จึงไม่มีปัจจัยทำบุญช่วยทางวัดได้ บุคลากรในวัดขาดทักษะในการพัฒนาการบริหารจัดการเสนาสนะของวัด ขาดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้คำแนะนำ ในการจัดสร้างเสนาสนะของวัด

2. กระบวนการในการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กระบวนการในรูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยใช้กระบวนการบริหารจัดการ PDCA พบว่า มีการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนงานก่อสร้างเสนาสนะและศาสนวัตถุภายในวัด ตามขั้นตอนที่วางแผน มีการตรวจสอบการสร้างเสนาสนะตามระยะเวลาที่กำหนดก่อนรับส่งมอบงาน ทำการประเมินงานก่อสร้างเพื่อให้ผู้รับเหมาแก้ไขปรุง และมีการบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรมตามหลักสี่ปายะ 4 คือ ด้านอาวาสสี่ปายะ จัดเสนาสนะให้เป็นสัดส่วนมีเขตพุทธาวาส ธรรมาวาส และสังฆาวาสอย่างชัดเจน มีความสะอาดร่มรื่น มีห้องน้ำที่มาตรฐาน ถูกสุขลักษณะ มีการจัดสถานที่พักผ่อนและเล่นกีฬา มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ด้านอาหารสี่ปายะ พบว่า จัดโรงอาหารหอนั้นให้สะอาดถูก

สุขอนามัย มีน้ำดื่ม น้ำสะอาดไว้บริการควบคุมคุณภาพของอาหารและเครื่องดื่ม นำเสนอ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโภชนาการที่ดี ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ ด้านบุคคลสัปปายะ พบว่า มีการบริหารด้วยระบบสามัคคีธรรม ประชาสัมพันธ์วัดเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเข้ามาพัฒนาวัด ด้านธรรมสัปปายะ พบว่า การติดต่อสื่อสารด้วยวาจาที่สุภาพสมกับสมณสาธิต มีการแสดง พระธรรมเทศนาประจำวันโอกาสที่สำคัญต่าง ๆ และมีการบันทึกเสียงให้ประชาชนได้รับฟัง ในภายหลัง ส่งเสริมการเจริญจิตและปัญญา จัดโครงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน มี เจ้าหน้าที่คอยตอบปัญหาให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสืบค้น ธรรมะได้จากหนังสือสิ่งพิมพ์และผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของ พระสังฆาธิการในจังหวัดอยุธยา ในกระบวนการ ในการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลัก PDCA โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.657) และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และตามหลักสัปปายะ ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.71) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่ พึงประสงค์ของวัดในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่ พึงประสงค์ของวัดในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา เพื่อให้มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานได้อย่างบูรณา การ ลดการซ้ำซ้อนของกิจกรรมและพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายเพื่อสะดวก ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ในการพัฒนาการบริหารจัดการเสนาสนะของวัด ทั้ง 4 ด้าน สรุป ได้ดังนี้

1. ด้านความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย ควรจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้ มีความมั่นคงแข็งแรง มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นสัดส่วน ควรคำนึงถึงความสะอาดความ สงบเรียบร้อย การทำสรีระในห้องพักควรใช้สีโทนอ่อน เช่น สีขาว สีครีม สีควันบุรี เป็น ต้น มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อร่างกายทั้งกลางวันและกลางคืน ไม่มีเสียงดังจนเกินไป ไม่มี กลิ่นที่ไม่พึงประสงค์มารบกวน กุฏิที่อยู่อาศัยนั้นไม่ใหญ่หรือคับแคบจนเกินไป

2. ด้านความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจ และสังคม ควรจัดที่อยู่ อาศัยเสนาสนะนั้นให้มีความเป็นสัดส่วน มีการแบ่งเขตที่อยู่อาศัยให้ชัดเจน เช่นมีเขต พุทธาวาส ธรรมาวาส สังฆาวาส เป็นต้น มีการปลูกต้นไม้ สวนหย่อมประดับตามบริเวณ กุฏิที่อยู่อาศัย และเสนาสนะในแต่และห้องควรให้อยู่อาศัยห้องละรูปเพื่อป้องกันการอยู่ เบียดเสียดแออัดกัน

3. **ด้านการป้องกันโรคติดต่อ** มีการจัดหอน้ำดื่มให้สะอาดถูกสุขลักษณะ รักษาความสะอาดเป็นประจำ ให้วัดมีจุดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาดปราศจากเชื้อโรคต่าง ๆ มีการกำจัดสิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอยเป็นประจำในที่อยู่อาศัย สอดส่องดูแลน้ำเสียน้ำขังบริเวณ วัดเพื่อป้องกันเพาะยุงลาย ควรให้มีการตรวจสุขภาพร่างกายพระภิกษุสามเณรเป็นประจำ มีการถวายความรู้เรื่องเกี่ยวกับการฉีดยาวัคซีนที่ถูกต้องด้วย

4. **ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ** ควรติดตั้งเครื่องตัดไฟฟ้าอัตโนมัติเพื่อ ป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร มีถังดับเพลิงทุกกุฏิทุกหลังเพื่อป้องกันอัคคีภัย ควรจะให้พระภิกษุ สามเณรบุคลากรภายในวัดได้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกัน อุบัติเหตุ ควรมีป้ายเตือนสติไม่ให้เกิดความประมาทตลอด เช่น ระวังพื้นลื่น ระวังตกบันได ระวังชนกระจก ระวังถนนลื่น เป็นต้น และ ควรจะมีการติดตั้งไฟฟ้าตลอดถนนหนทางภายใน วัดเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในเวลากลางคืน มีการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของ พระสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของ รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.624) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.635) **ด้านความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจและสังคม** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=0.659) **ด้านการป้องกันโรคติดต่อ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.683) ($\bar{X} = 3.83$, S.D.=0.960) **ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.693)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและนำเสนอ นำมา อภิปรายดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่ พึงประสงค์ของวัดในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย คือ ต้องมีอากาศถ่ายเท สะดวก กุฏิต้องมีแสงสว่างเพียงพอไม่มีมืดหรือสว่างเกินไปทั้งกลางวันและกลางคืน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค(บัวผัด) (2558) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบ การจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 14” ผลการวิจัยพบว่าการ จัดการสอดคล้องกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่เสนอให้วัดมีการพัฒนาวัดให้ ดียิ่งขึ้น มีข้อบังคับให้ทุกวัดต้องปฏิบัติตาม ปัญหาอุปสรรค คือวัดยังขาดเงินอุดหนุนที่แน่นอน

นอน อุบัติจากสภาพดิน ฟ้า อากาศ ทำให้วัสดุอุปกรณ์มีความเสียหาย ชำรุดไปตามกาลเวลา ผู้รับจ้าง เอาเปรียบในเรื่องของการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์และชอบทำงาน 2) ด้านการจัดองค์กร ด้านการขึ้นนำและด้านการควบคุมเป็นกระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร 3) รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 เจ้าอาวาสจะต้องมีคุณธรรม มีความรู้ มีภาวะผู้นำ สั่งการ ตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาวัด มีหน้าที่วางแผนงานหลัก ระยะสั้น กลางระยะยาว สอดคล้องกับ กฤษฎพงศ์ พองสินธุ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความล่าช้าในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองอุดรดิตถ์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความล่าช้าสำคัญของโครงการก่อสร้างจะแตกต่างกันในมุมมองของทั้งสองฝ่าย โดยที่การไม่มีเครื่องจักรประจำเป็นของตนเองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความล่าช้ามากที่สุด ในมุมมองฝ่ายราชการ ส่วนฝ่ายเอกชนมองว่า การขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากฤดูการทำเกษตรกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความล่าช้ามากที่สุด

ด้านความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจและสังคม คือ วัดมีการแบ่งเขตอย่างเหมาะสมและเป็นสัดส่วน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ความสะดวกสบายต่อการใช้เสนาสนะ มีการปลูกต้นไม้ตามบริเวณกุฏิที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสันติธรรมมาภิรัต(บุญชัย สนตภิโร) (2557) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติสืบทอดกันมาตามแบบการปกครองคณะสงฆ์ในภาคอื่นๆ ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย 1) จุดแข็ง คือ แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนการปกครอง ใช้กฎเกณฑ์เดียวตามหลักพรหมวิหาร 4 ยึดมั่นในอธิปไตยธรรม 7 ยกเว้น อคติ 2) จุดอ่อน ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพมาช่วยกันพัฒนาการปกครอง ขาดความยุติธรรม ขาดความร่วมมือกัน 3) ปัญหา มีนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงาน ขาดแรงจูงใจในการ 4) อุปสรรค ผู้บริหารขาดความรัดกุมในการทำงาน ขาดงบประมาณเพื่อสนับสนุนการปกครอง และขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สอดคล้องกับ พระครูพิมลสุวรรณเขต (สนิท สุวณโณ) (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการที่เหมาะสมในการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มีนโยบายชัดเจน ด้านการส่งเสริม ให้ทำกิจวัตรตลอดทั้งปี ส่งเสริมการศึกษาทุกด้าน ด้านระงับอธิกรณ์ ให้ระงับอำนาจพระสังฆาธิการเมื่อล่วงละเมิดพระธรรมวินัย ด้านการแก้ไข พบว่า ปรับปรุงข้อที่ผิดพลาดที่ตรวจพบโดยเร็ว ด้านการกำกับ พบว่า มีการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายไม่ให้เกิดการทุจริต ด้านฉันทะ มีความเต็มใจที่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยถ่ายทอดลงไปตามลำดับ ด้านวิริยะ มีความ

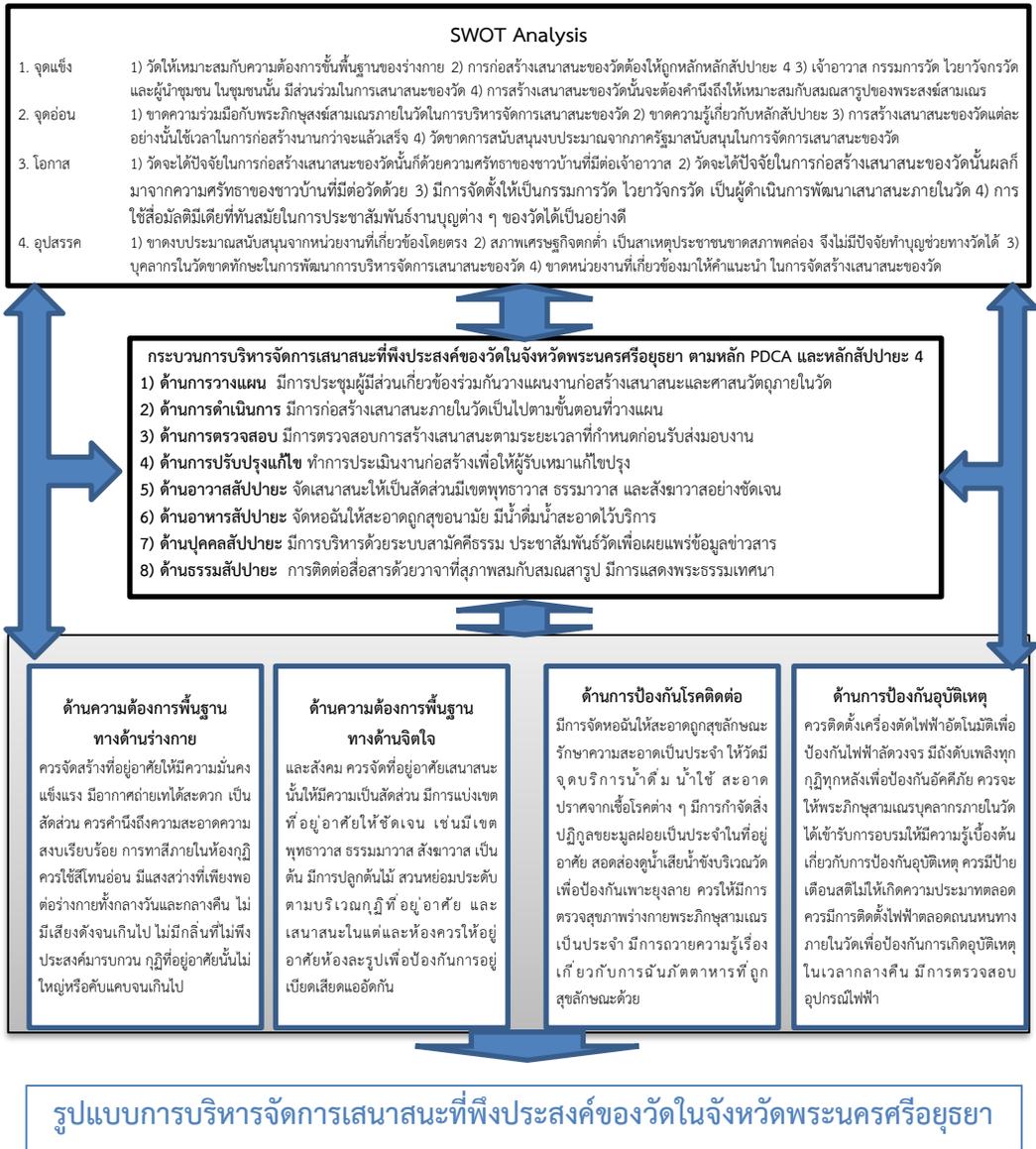
เพียรพยายามที่จะส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ด้านจิตตะ เอาใจใส่ในงานของตน ผู้ล่วงละเมิดมีบทลงโทษ ด้านวิมังสา พิจารณาใคร่ครวญด้วยความรอบคอบ

ด้านการป้องกันโรคติดต่อ คือ หอฉันมีความสะอาดเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ ควรจัดที่จำวัตร ที่ทำกิจกรรม พื้นที่ของวัดให้มีความสะอาดเป็นประจำ ให้วัดมีแหล่งน้ำดื่มสะอาดปราศจากเชื้อโรคต่างๆ มีการกำจัดสิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอยเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธฤติ วิโรจโน (รุ่งชัยวิฑูร)(2551) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาพระสังฆาธิการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาในด้านศาสนศึกษายังคงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย แต่มีการย่อหย่อนไปบ้าง เพราะมีการศึกษาพระปริยัติธรรมสายสามัญ หรือการศึกษาในมหาวิทยาลัยมากขึ้นทำให้รู้เท่าทันทางโลกแต่จะทำให้ในอนาคตมีปัญหา และสอดคล้องกับ ธวัชชัย ธรรมรักษ์(2549) ได้วิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารงานปกครองแบบพิเศษเมืองปริมณฑล ศึกษากรณี จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัย พบว่า การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาควรแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ลักษณะคือ พื้นที่ส่วนภูมิภาคที่มีประชากรไม่แน่นอน ประกอบอาชีพทางการเกษตร สมควรคงรูปแบบในลักษณะเดิมให้ผู้ว่าเป็นผู้บริหารสูงสุด ลักษณะที่สอง พื้นที่ที่มีความเจริญส่งเสริมประสิทธิภาพให้ให้เกิดความเชื่อมโยง แก้ไขผลกระทบจากภายนอก มิใช่ปัญหาที่เกิดจากคนในพื้นที่

ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ คือ กฎมณีนุภาพระดับเพลิง เช่นถังดับเพลิง หรือสายฉีดน้ำดับเพลิง ควรจะให้บุคลากรภายในวัดได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ควร มีป้ายเตือนสติไม่ให้เกิดความประมาทตลอด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติ บดีรัฐ (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า ควรสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำบุคลากร ออกกฎระเบียบ ให้มีประสิทธิภาพต่อการบริหาร ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ด้านศักยภาพ นำจุดเด่นบุคลากรมาใช้ในการบริหารงาน รู้จักประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาช่วยอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาคนให้เก่ง มีความรู้ความสามารถ โดยอบรมให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาจิตใจจริยธรรม และสอดคล้องกับ สุรัตน์ ศรีจันทร์(2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคัดเลือกคุณสมบัติผู้เข้าประมุขงานการก่อสร้างของหน่วยงานราชการ” ผลการวิจัยพบว่า การประกวดราคาในโครงการก่อสร้างของหน่วยงานราชการขนาดเล็กระดับ มีเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมาโดยใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้เข้าร่วมประมูลงานมีลักษณะที่ไม่คำนึงถึงศักยภาพและความสามารถของผู้เข้าร่วมประมูลงานก่อสร้างอย่างแท้จริง ทำให้ผู้รับเหมาที่มีศักยภาพต่ำได้เข้าทำงาน ก่อให้เกิดปัญหาการทำงาน ปัจจัยองค์ประกอบที่หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับต้นได้แก่ ปัจจัย

ด้านจำนวนโครงการที่แล้วเสร็จตามสัญญา ปัจจัยมูลค่าของโครงการที่เคยทำมา ปัจจัยประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยจำนวนโครงการที่มีลักษณะของโครงการคล้ายคลึงกันและปัจจัยการปรับปรุงงานของโครงการ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรจัดแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างจริงจัง
2. คณะสงฆ์พระนครศรีอยุธยา ควรเสนอตั้งกรรมการคอยควบคุมดูแลในการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก รวมถึงให้คำปรึกษาแก่พระสงฆ์
3. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีเสนอการประสานงานเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปลูกสร้างเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ให้พระสังฆาธิการทุกวัดมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปลูกสร้างเสนาสนะภายในวัดเพิ่มมากขึ้น
2. ให้แต่ละวัดให้มีการวางแผนผังของแต่ละวัดให้มีความเหมาะสม มีสัดส่วนที่เหมาะสม
3. กำหนดวิธีดำเนินการปลูกสร้างเสนาสนะให้ถูกหลักสุขาภิบาลด้านที่อยู่อาศัย
4. คณะสงฆ์ควรกำหนดให้เจ้าที่ของรัฐได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบสิ่งปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยของวัดทุกครั้งที่มีการปลูกสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยภายในวัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปศึกษาในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบนำไปพัฒนาการบริหารจัดการเสนาสนะของวัด ตามมาตรฐานสุขาภิบาลภายในวัด ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรนำงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเสนาสนะด้านสาธารณูปการภายในวัดให้มีประสิทธิภาพต่อไป
3. ควรนำงานวิจัย มาใช้ในการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้านของพระสังฆาธิการ เพื่อให้มีประโยชน์อย่างมากในการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ และคณะ. (2535) *การบริหารและการจัดการวัดผลและประเมินผล การศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยหลักการบริหาร และการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. 2540.
- กฤษณพงศ์ ฟองสินธุ์. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อความล่าช้าในโครงการก่อสร้างขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองอุดรดิตรดิต์* (รายงานผลการวิจัย). อุดรดิตรดิต์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตรดิต์.
- กองแบบแผน. (2560). *เกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและ สภาพแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- โชติ บดีรัฐ. (2554). *การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา* (ดุขฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ธวัชชัย ธรรมรักษ์. (2549). *ยุทธศาสตร์การบริหารงานปกครองแบบพิเศษเมืองปริมณฑล ศึกษากรณี จังหวัดปทุมธานี* (ดุขฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏ นครปฐม.
- พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด). (2558). *รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดใน เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 14* (ดุขฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย.
- พระครูพิมลสุวรรณเขต (สนิท สุวณโณ). (2560). *การพัฒนาการบริหารจัดการที่เหมาะสม ในการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี* (ดุขฎีนิพนธ์ พุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสันติธรรมมาริตรี (บุญชัย สนตักโร). (2557). *การพัฒนาารูปแบบการปกครองคณะ สงฆ์ในเขตการปกครองภาค 14* (ดุขฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขา พุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2540). *การคณะสงฆ์และการศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ. (2561). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธฤติ วิโรจโน (รุ่งชัยวิฑูร). (2551). *รูปแบบการพัฒนาพระสังฆาธิการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (คุษณินิพนธ์ปริญญาคุษณิปบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุนันท์ อินัง. (2565). *แนวทางในการพัฒนาวัดไร่ขิง (พระอารามหลวง) อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 6(1), 3-4.
- พระอัครเดช ญาณเตโช. (2557). *พุทธวิธีบริหาร*. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2565, จาก [https://www.stou.ac.th/study/sumrit/5-58\(500\)/page1-5-58\(500\).html](https://www.stou.ac.th/study/sumrit/5-58(500)/page1-5-58(500).html)
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2564). *บัญชีแสดงจำนวนพระสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2545). *การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- สุรพล สุขะพรหม และคณะ. (2555). *ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรรัตน์ ศรีจันทร์. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคัดเลือกคุณสมบัติผู้เข้าปฏิบัติงานการก่อสร้างของหน่วยงานราชการ (รายงานผลการวิจัย)*. ปราจีนบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุวริย์ ศิริโภคกรภิมย์. (2556). *การวิจัยทางการศึกษา*. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี
- อารีย์ แผ้วสกุลพันธ์. (2553). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.